

ČESKÉ BUDĚJOVICE
2005

VÁCLAV RAMEŠ
KAPSÁŘ
ŽIHOČESKÝCH
POVĚSTÍ II.
DĚJE LIDU VENKOVSKÉHO

VÁCLAV RAMEŠ

*KAPSÁŘ
JIHOČESKÝCH
POVĚSTÍ II.*

DĚJE LIDU VENKOVSKÉHO

Pověsti, které se v jižních Čechách po staletí vyprávěly, se zachovaly jenom díky přičinění obětavých lidí, kteří je neúnavně sepisovali a zachovali nám tak svědectví o minulých časech. Patří jim za to velký dík. Jenom jejich zásluhou se mohl tento Kapsář jihočeských pověstí naplnit.

Úvod

Milý čtenáři, právě otevíráš druhý Kapsář jihočeských pověstí. Tentokrát je věnován lidu venkovskému. Je sestaven z pověstí, legend, bájí, ale také skutečných příběhů. Je to mozaika, která se pokouší ukázat, jak se dříve na venkově žilo. Jaké měli naši předkové starosti, co je trápilo a z čeho měli naopak radost. Je o těžké práci a složité jihočeské duši.

Tyto a podobné příběhy vyprávěli po staletí otcové svým synům a matky dcerám, aby se poučili z chyb, které oni napáchali, a to dobré aby převzali. Nestalo se většinou ani jedno, ani druhé. Synové a dcery chybovali úplně stejně a to dobré většinou hned zapomněli. Ale tak už to na tom světě chodí.

Syn je chytřejší otce a dcera matky. Teprve když rodiče nemáme, když se odeberou na věčnost, pochopíme, oč jsme přišli. Už se však nemáme koho zeptat. Možná, že bychom byli překvapeni, jak jednoduchou radu na řešení našich problémů by nám dali.

Pověsti a legendy jsou však věčné. Mají výhodu v tom, že nejsou konkrétní, a tak je může přijmout každý. A samozřejmě se z nich i poučit. Bude-li ovšem chtít. Jihočeských pověstí se zachovalo velice mnoho. Zaplat' Bůh za to. Je v nich mnoho moudrosti a vnímavý čtenář nalezne a pochopí i to, co nebylo řečeno. Jihočeská duše byla a je vpravdě složitá. Pokusme se ji pochopit třeba i pomocí této knihy.

DĚJE LIDU

VENKOVSKÉHO

O HLADOVÝCH

SELKÁCH (17. STOLETÍ)

V dávných dobách žil na Boubíně mocný čaroděj jménem Žídek. Byl prý velmi pohostinný a zval k sobě často návštěvy. Scházela se u něho různá společnost. Vedle okolních čer-nokněžníků i mnozí lovci a myslivci. Zkrátka každý, kdo šel náhodou kolem, byl vždy přizván ke stolu. Když neměl Žídek hosty, rád se vydal sám na návštěvu do boubínského okolí. Snažil se, aby zdejším chudým lidem pomohl v jejich těžkém živobytí, a někdy svými kouzly i napravoval, co těž-kého jim osud nadělil.

Jednou si tak pěkně vykračoval kolem zelného pole a říkal si, jak je ta naše Šumava krásná a jaký dobrý lid tady žije. Náhle však bylo jeho idylické rozjímání krutě přerušeno. Po-klidnou náladu ostře prořízl nepříjemný hlas. Což o to, hlas se ještě snese, ale ten tón! A ta slova! To už bylo horší. Žídek se neklidně rozhlédl, aby našel příčinu této disharmonie, a náhle ji spatřil. Byla to ženská. To ostatně předpokládal, ovšem netušil jaká.

Uprostřed zelného pole stála selka ostrá jako břitva a roz-kazovala děvečkám, jak a co mají udělat. Huba jí jela jak šlejfěrně a nebyla vůbec s ničím spokojena. Ať nešťastnice

udělaly to nebo ono, nic jí nebylo recht a její hlas rozdíral uši i duši nebohého Žídka stále více.

V tu chvíli přišly k poli také tři chudé chalupnice a osmělily se prosit bohatou selku, aby jim prodala několik hlávek horšího zelí. Potřebují svým dětem připravit jídlo.

„Co vás to napadá, holoto jedna,“ začala selka hrubě, „to by se vám hodilo. Moje zelí jíst, a co zbude na mě? Táhněte, odkud jste přišly, ať už vás tady nevidím.“ Otočila se a dál pilně nadávala svým děvečkám. Tím pro ni celá událost skončila. Ne však pro Žídka, který vše bedlivě pozoroval opodál. Když jej tři chudé a uplakané ženy míjely, nechal si od nich celý příběh vyprávět. Věděl sice, co se jim stalo, ale protože dobře znal lidskou duši, chápal, že si musejí o svém hoři s někým promluvit. Když ženy ustaly ve své lamentaci, poradil jim, aby se vrátily na pole a natrhaly si zelí, kolik potřebují. Musely mu však dát těch několik grošíků, za něž chtěly od lakomé selky nakupovat.

„Pamatujte si však,“ řekl jim Žídek, „že si nesmíte vzít více, než opravdu potřebujete.“ Ženy slíbily a rychle spěchaly zpátky na pole.

Selka nevěřila vlastním očím.

„Chátra jedna. Ono se to vrací. Co tady zase chcete?“ spustila jako předešle. Chtěla se rozběhnout proti nezvaným hostům a dát jim ručně na pamětnou, ale co to? Nemohla se pohnout z místa. Ať sebou škubala jak chtěla, nebylo to nic platné. Nechápala, co se s ní děje. Ani ve snu by ji nenapadlo, že se stala hříčkou Žídkových kouzel. Děvečky na ni hleděly s otevřenou pusou. Bystře však zjistily, že se jejich paní nemůže hnout z místa. Popadla je hrůza, na nic nečekaly a rychle se rozprchly do všech stran. Zatím chudé ženy stály jako opařené u hranice pole. Krve by se v nich nedořezal.

„No, jen si vezměte, co potřebujete,“ povzbuzoval je se smíchem Žídek. Potom přistoupil k selce, chvíli se na ni upřeně díval, a pak povídá:

„Buď úplně klidná a přestaň sebou klátit. Tím si nic nepomůžeš.“

Ale do selky jako když zrovna vjede čert. Začala zuřit ještě více a nadávala Žídkovi takovými slovy, že se i okolní stromy začaly červenat. Čaroděj ji chvíli nechal křičet, ale když viděl, že to lepší nebude, povzdychl si a pokrčil rameny. Žena se nadechla k novému vodopádu slov, Žídek ji však rukou umlčel a zvolal:

„A teď chvíli mlč, zpropadená ženská, kdo tě má pořád poslouchat.“ Mávnul rukou a selka náhle oněměla. Jen její vypoulené oči a divoké úšklebky dávaly tušit, jakou má na Žídka zlost a co si o něm myslí.

Mezitím tři chudé ženy trhaly na poli zelí. Byla však mezi nimi jedna, která začala v duchu špekulovat. Usoudila, že si musí tuto příležitost dobře užít a natrhat trochu více, aby mohla některé hlávky pěkně prodat. Sotva jí tato myšlenka projela myslí, začala ji ihned uvádět ve skutek. Cpala si zelí, kam se jen dalo, za blůzu i pod sukni, takže za chvíli vypadala jak Turkyně v nedělních šatech. Žídek dobře věděl, co se na poli děje, ale jen se usmíval a dělal, že nic nevidí, čímž ženu v jejím konání ještě více povzbudil.

Po nějakém čase přistoupila jedna z chalupnic k čarodějovi a řekla: „Děkujeme ti, pane, máme už, co jsme chtěly prve koupit. Kéž ti Pán Bůh tvou šlechtnost stokrát vynahradí.“ Rozloučily se a vydaly se do vsi. Čaroděj se spokojeně usmíval a ještě jim přidal nějaké pamlsky pro děti.

Potom se otočil k lakomé selce a opět se na ni zkoumavě podíval. Ne, její duše se ani za mák nezlepšila. Co naplat. Pronesl tedy nové zaklínadlo a řekl jí: „Nuže, milá selko, můžeš zase mluvit a chodit. A tady máš od těch žen peníze za své zelí. Že se však nestydíš. Máš ho dost, a přece si je nechtěla těm chuděrám prodat. Zůstaneš-li stále tak lakotná, jako jsi teď, povede se ti věru zle,“ a dal jí grošíky do ruky. Žena pevně sevřela peníze, ale namísto nějaké pokory nebo lítosti začala Žídkovi s novou vervou tak nadávat, že ten raději rychle zmizel a myslel si něco velmi nepěkného o tom ženském pokolení. Inu, proti takové vyřídilce, jakou selka měla, je i čaroděj krátký.

Tady by mohl příběh skončit, má však ještě pokračování. Když přišly tři chudé ženy domů, připravily svým dětem ze zelí dobré jídlo a děkovaly v duchu Žídkovi. Tedy děkovaly jenom dvě, neboť ta jedna, ta hladová, co si narvala hlávek víc, než potřebovala, se z nich vůbec netěšila. Namísto krásného

zelí jí totiž z blůzky vylézali šerední pavouci a zpoza sukne jí padaly ropuchy velké jak brambory. Zbyly jí jen hlávky, které nutně potřebovala a předtím zaplatila.

A tak vlastně nebylo rozdílu mezi bohatou selkou a chudou chalupnicí, neboť obě nadávaly Žídkovi tak, jak jen to nejhůře dovedly. Lakota a hrabivost je totiž stejná jak u chudých, tak i u bohatých. Chudák Žídek.

O VODNICKÉM

CHLEBU (17. STOLETÍ)

Kdo někdy viděl hastrmana, jistě potvrdí, že to nebyl moc pěkný pohled. Měl-li ovšem na nějaká pozorování vůbec čas a myšlenky. Ti, kdož jej totiž viděli, tvrdí, že hastrmani jsou chlapíci nehezcí a dělají tak zvláštní dojem, že až jde na jednoho mdlo. No, a teď si představte, jak asi musí vypadat ženská od tohoto tvora, tedy vodnice či hastrmanka.

Kdysi dávno prý jedno takové mokré a zelené stvoření spatřil nějaký soused ze Štítkova. Šel jednou směrem do Hoštic a v místech, kde se říkalo „Ve stráni“, spatřil u louže nějakou neforemnou ženskou, jak plácá z bláta, světe div se, pecny chleba. No, abychom však nepřeháněli, ženská se snad ani říci nedalo. Šeredná prý byla jak vopice, kukuč měla jak nějaká herdekbaba a od bahna byla uvozhřená až hanba pohledět. Ke vši smůle toho na sobě ani moc neměla, a tak není divu, že to všechno dohromady strejčkovi pořádně vyrazilo dech. Nejprve to v něm zahrkalo jak ve starých pendlovkách, a hned se mu po zádech řinul pot jako v červenci. To bude jistě hastrmanka, napadlo ho. Za pozdravení snad nebude zle, pomyslel si a pozdravil, jak nejlépe uměl. A jak byl tak celý zpitomělý, popřál navíc hastrmance, ať se jí ty její

pecny dobře vyvedou. Ta po něm jen mrskla okem a plácala si dál své chleby, jako by se nechumelilo.

To se ví, že soused byl toho dne v Hořticích králem trhu. Každému vykládal, co po cestě spatřil a zažil, a s každým pivem, které poctivě prokládal kořalkou, jeho příběh košatěl a hastrmanka krásněla. Nakonec vykládal, že vlastně narazil na překrásnou vodní pannu, které ihned padl do oka, a kdyby se nedal a neodbyl ji, snad by ho i zmermomocnila, dodal s patřičným nadhledem svým hospodským soudruhům. Panečku, to byly chvíle. Jenomže čas se naplnil a strejček musel opět vyrazit k domovu. Jak se tak blížil k onomu místu, kde dopoledne hastrmanku viděl, šlo se mu stále hůř a z překrásné vodní panny, kterou si vymyslel, se opět stávala šeredná vodní ropucha.

Náhle ho někdo huhňavým hlasem vyplašil z myšlenek.

„Že si ale pěkně žvanil,“ řekla mu vodnice. „No nic. Za to, že jsi mě tak pěkně vyobrazil, ti něco dám.“ Pak vylezla z roští, podala mu pecen chleba a řekla: „Na, vezmi si, ale nikdy ho nedojídej, ráno bude opět celý.“

Strejc koukal a ničemu nerozuměl. Aby však neurazil, pecen vzal a poděkoval. Až to strašidlo zaleze, někde ho pohodím, pomyslel si. Jenomže dostal strach, a tak raději přinesl pecen až domů. Manželce se nijak nechlubil, jenom ji poručil, aby chleba nakrájela a nechala také něco na ráno. Druhý den s východem slunce přišla selka zatopit v kamnech. Celá rozespálá zívá, ale náhle jí huba zůstane otevřená, jako by nevěděla, jak ji zaklapnout. Protřela si oči. To snad není možný, pomyslela si. Na stole totiž ležel nový, celý lesklý a voňavý pecen, stejný jako včera večer.

Hned zburcovala svého muže, který si ještě hověl v peřinách, ale ten se ani moc nedivil. „No, tak teda měla pravdu,“ prohodil, zapálil si ledabyle fajfku a celý příběh ženě odvyprávěl. Selka

byla ráda. Aby také ne, vždyť od těch dob měla o starost méně. Chleba bylo pořád dost, a navíc bez mouky i bez pece. Stačilo jen nesníst všechno a večer nechat na stole malou patku.

Jednou se však na statku sešlo víc sousedů než obvykle, nějaká kořalka se vypila, slanina pojedla, a k tomu si každý zakrojil chleba podle libosti. Na stole byl už jen malý krajíček. Ale než ho mohla selka odnést do komory, sáhl po něm jeden nedojedený kmotr a zhltl jej jako malinu. Hospodyně se v té chvíli svalila na zem jako špalek.

Když ji vzkřísili, omdlela znovu. Co naplat, zlaté časy byly ty tam. Musela vzít opět mouku, zadělat a sázet pecny pěkně postaru do pece. A věřte, že byly stejně dobré jako chleba od staré hastrmanky. Jednu chybu však přece jenom měly. Musely se dělat a nebyly zadarmo.

ŽAK SE STAL POCTIVÝ AKTUÁR

OSLEM (18. STOLETÍ)

Být úředníkem nebylo nikdy vůbec špatné. Jen si to vezměte. Lidé za vámi chodí, většinou něco potřebují a vy rozhodujete, kdo co dostane, či naopak mu můžete i ledacos zatrhnout. Někdy všechno. Funguje to tak dnes a platilo to i v dobách minulých. Jenomže to taky někdy může dopadnout všelijak, a bohužel i špatně.

Kdysi před mnoha lety žil ve Vimperku jeden aktuár. Po našem bychom řekli, že byl soudním písařem u vrchnostenského úřadu. No to není zase tak moc, řeknete si. Ovšem pozor. On nejen že zapisoval různé pře, ale měl také právo zápisy ověřovat, a z toho pádu to zase nebyl jen tak někdo. Záleželo na něm mnoho věcí a jeho přímluva u pana vrchního, který mnohdy neměl o případu valných znalostí, byla často rozhodující. Byl to tedy takový malý poradce, který mohl mít docela velký vliv. Takoví prý bývají nejhorší, tvrdí lidé.

Ale vimperský aktuár byl jiný. Chtěl si pravda našetřit nějaké peníze, ale bláhově doufal, že se tak stane poctivou cestou. Možná, že by to skutečně šlo, trvalo by to však sakra dlouho. Také je možné, že by mu starší kolegové časem vysvětlili, jak to učinit dříve a jistěji. K tomu však nikdy neměli

příležitost, neboť hned na začátku slibné úřední kariéry se mladému aktvárovi stala divná věc.

V té době žili ve vesničce Kosmo, která měla než devatenáct gruntů, dva sedláci. Jak už to tak bývá, byli to pěkní furianti. Naneštěstí spolu jejich pole sousedila, a to byl doslova a do písmene kámen úrazu. Jádrem jejich sporu byl totiž hraniční kámen, který velmi často měnil své místo. Záleželo, který sedlák byl právě na poli. Jednou, když jeden ze sousedů opět posunoval svou hranici, druhý jej uviděl, a hned byl oheň na střeše. Padlo pár zlých slov a snad i nějaká ta rána bičem. Za několik dnů stáli oba horkokrevní sedláci před soudem.

Jejich případ dostal do ruky právě mladý aktvář. Prostudoval si vzájemné obžaloby a přemýšlel, jak celý případ zdárně vyřešit. Byl již zvyklý, že musí shromáždit všechny indicie, a takto naservírovaný případ pak předložit s doporučením panu vrchnímu. Když tak večer koukal do map a porovnával, kdo je vlastně v právu, zjistil zajímavou věc. Ráno vzal mapy do podpaždí a vyrazil na selská pole. Jeho předtucha se ukázala jako správná. Sedláci totiž nehýbali svými hraničními kameny jen na úkor toho druhého, ale také se řádně zakousli do panských polí. A bez rozdílu oba dva. Pan aktvář tedy všechno poctivě sepsal a pozval sedláky ke slyšení.

V kanceláři s ním však seděl jeho kolega, jehož narozdíl od soudního aktváře práce nijak nebavila a jenom se těšil na večer, až si sedne do vimperské hospody. To bylo něco jinšího, než si mačkat faldy na tvrdé sesli. Jenom těch dluhů, kdyby nebylo. Jak si na ně vzpomněl, měl hned po náladě.

„Co to pořád sepisuješ?“ zeptal se kamaráda, aby přišel na jiné myšlenky. Mladík mu popravdě všechno vypověděl.

Večer se oba rozloučili, zavřeli kancelář a šli po svých. Tedy šel jenom soudní aktvář. Jeho druh běžel horempádem za oběma sedláky a pěkně jednomu po druhém řekl, jak se věci mají — samozřejmě, že ne zadarmo. Večer zaplatil některé dluhy u krčmáře, vesele proháněl sukňe až do rána a než kohout zakokrhal, nadělal si dluhů nových.

Také soudní aktvář nespal celou noc. Ale z jiných příčin. Po kamarádově návštěvě za ním přišli oba sedláci, pochopitelně každý jindy. První jej začal přemlouvat, aby své šetření změnil, že mu dá pár zlatek. No Bože, tak si kousek pole přioral. Vždyť kníže to ani nepozná, a jak to vlastně mohl vědět, že je na panském? Školy nemá a je celkově neučený. Nejdříve sliboval a nabízel peníze, a když aktvář nepovolil, začal vyhrožovat. Odešel s nepořízenou a druhý za chvíli zrovna tak.

Za dva dny byl soud a sedláci dostali, co zasluhovali. Jenomže ten jeden se nedal a hned u soudu řekl:

„Dobře, tak jsem zloděj, ale jeden váš úředník bere od lidí peníze. Za tím si stojím a to je pravda.“ A ukázal prstem na soudního aktuára.

Ten jenom hrůzou zbledl a po vyslechnutí takového nespravedlivého obvinění zcela ztratil řeč. Druhý sedlák se ke křivému nařčení ihned přidal. To samozřejmě změnilo situaci, a mladý aktuár se rázem ocitl na lavici obžalovaných sám. Pan vrchní rozhodl, že druhý den musí přijít oba sedláci do kanceláře a svoje výpovědi pod přísahou nadiktovat písaři, aby bylo právu učiněno za dost. Jinak že by nemohl mladého aktuára obžalovat. Nešťastník mezitím seděl ve svém pokoji a hořce plakal. Taková nespravedlnost. Proč? A za co se mu takto děje? Viděl vše černě. I kdyby se mu podařilo dokázat, že sedláci lžou, už nikdy mu lidé neuvěří a stín pomluvy jeho kariéru stejně zničí. Prosil Boha o pomoc. Nic se nestalo. Rozzlobil se. Křičel a kopal do všeho... Nic. Pil. Hodně pil a mozek se mu potáhl tmou. Šílený strachem se odvolal k ďáblu a prosil jej o pomoc. „Kdyby tak ty sedláky ďábel spral,“ vykřikl ve zlosti. Satan se mu ihned ochotně zjevil.

„Vím o tvém hoři, mládenče, a rád ti pomohu,“ oslovil zkoprnělého úředníčka. „Ničeho se nestrachuj. Tvá věc je již vyřízena. Jenom takovou maličkost bych od tebe žádal. Však víš. Podepiš se mnou smlouvu,“ úlisně hovořil. To však mladík nechtěl. „Dobrá, ať je po tvém. Neměl jsi mně ale volat. Teď za to zaplatíš,“ řekl zlostně rohatý a zmizel.

Druhý den našli lidé oba sedláky zardoušené a protože „ani kuře zadarmo nehraje“, proměnil ďábel aktuára, jenž

si jej zavolal na pomoc, ve strašidelného osla, který se prý od té doby prohání v noci po chodbách vimperském zámku. Věřu smutný konec nadějného úředníka.

Uběhla staletí a doby se změnily. Dnes už čert neproměňuje úředníky v osly, a když se tak stane, je to jenom jejich vinou.

CHLÉB NAD

ZLATO? (18. STOLETÍ)

V jihočeských venkovských chalupách byly častějším hostem bída a hlad nežli sytost a blahobyt. Kdysi dávno navštívila tato nevlídná a nerozlučná dvojice také Zahrádky na Studenceku a nebylo síly, která by je odtud vystrnadila. Ve vsi i v okolí byl rázem náramný nedostatek jídla. Byl tak velký, že se vetřel nejen do bídných chalupnických stavení, ale tentokrát nakoukl i k bohatým sedlákům. Za chvíli se žilo všem tak špatně, že v kraji pod Javořicí nebylo možno dostat nikde ani kousek chleba.

Na jednom statku měl hospodář šikovného čeledína. Honza se jmenoval. Sedlák nebyl špatný chlap, hospodářství rozuměl a s čeládkou vycházel dobře. Ale co naplat, když nebylo co dát na talíř sobě a svým dětem, co pak měl dát čeledi. Honza však po hospodáři ani nic nechtěl. Vždy si dovedl nějak poradit sám. Jednou vyrazil orat k lesu u Burešovy skály, co ležela mezi Zahrádkami a Bořetínem. O té skále se vyprávělo mnoho tajemného a lidé říkali, že v ní přebývají víly a lesní zínky. Skála to byla opravdu zvláštní. Černá díra a jeskyňka za ní ukrytá každému naháněla hrůzu, jen se na ni podíval. Také Honzíkovi táhly hlavou různé chmurné

myšlenky a měl strach, aby jej divé ženy nezatáhly dovnitř. Nerad tady oral. Ale jak začal pracovat, divné myšlenky jej rázem opustily. To je totiž známá věc, že když člověk něco dělá, nemá pak na hlouposti čas.

Najednou, to už se blížil podvečer, kuň zafrkal a že dál nepůjde. Čeledín se zarazil, a což teprve když zvedl oči od země, kterou oral. Zůstal stát, sám jako vyoraný. Před ním totiž stála dívka tak krásná, že se mu až dech zatajil. A když promluvila... Ó, to teprve bylo něco. Její hlas se nesl jako jarní vánek a omámeného Honzu přímo hladil. Ale co to vlastně říká, napadlo mládence, když se byl probral z opojení. Zpozorněl a docela zřetelně slyšel, že panenka povídá nějakou říkačku, nebo co to bylo.

„Pacholiště, pacholiště, udělej mi lopatiště, dám ti potom popeliště,“ brebentila víla pořád dokola. Když měla jistotu, že jí Honza porozuměl, udělala pukrle a zmizela.

Honzík si protřel oči, podíval se na kobyly — taky z toho nebyla moudrá — a sedl si na zem. S prací byl pro ten den konec. Tma už byla stejně na spadnutí, a navíc, cožpak se dá něco dělat po takovém zážitku? Chlapec šel tedy domů a stále měl před očima překrásnou pannu. Doma neřekl nic. Poklidil v maštali, jak byl zvyklý, ustájil koně a sedl si pod žlab. „Udělej mi lopatiště, dám ti potom popeliště,“ táhlo mu hlavou. Co to jen může znamenat? Najednou to měl. Lopatu. Chtěla po něm lopatu na sázení chleba. Že ho to hned nenapadlo, divil se sám sobě. Zároveň jej však zalil pocit radosti a pýchy, že na to přeci jen přišel. Ihned šel pod kolnu, vybral kus dřeva a celou noc z něho vyřezával pěknou lopatu. No, byla to spíše lopatka, protože takovému křehkému stvoření přeci nemůžete dát do ruky nějaký humpolácký tlouk.

Druhý den vzal lopatu s sebou na pole. Tentokrát oral na druhé straně skály než předešle. Celý den se nic nedělo, až před večerem se opět kobyly zastavila. Před pacholkem stála znovu překrásná panenka. Honzovi se zdálo, že je ještě krásnější než předchozího dne. Víla se usmála a líbezně pravila:

„Pacholiště, pacholiště, přinesls mi lopatiště?“

Chlapec jen němě přikývl a podal jí lopatku. Víla ji vzala do svých rukou a dlouho na ni hleděla. Až měl Honza strach, že to nějak špatně vyřezal. Nakonec se usmála a zmizela ve skále. Honza zůstal stát s prázdnýma rukama a otevřená pusa mu visela málem až na břicho. Nebyl z toho všeho vůbec moudrý. Pomyslel si, co ho ta lopata stála práce, a nic za to? Inu, mohl to čekat, kdožpak dneska chudákovi něco dá? Všichni jen slibujou, a skutek utek. Vzal do ruky bič